

**Политика за интелектуална собственост на
университетите.**

**Ролята на интелектуалната собственост за
технологичния трансфер.**

София, 29 октомври 2019

**проф. д-р Владя Борисова, директор на
Института по творчески индустрии и бизнес
Офиса за трансфер на технологии на УНСС**

Основи на Политиката по интелектуална собственост на университетите

- Разпространение на знанието по интелектуална собственост чрез обучение за създаването, закрилата и управлението на ИС
- Технологичен трансфер на интелектуалната собственост на университетите – (пазарна реализация или как се правят пари от интелектуална собственост)

Институт по творчески индустрии и бизнес (ИТИБ)

<https://itib.unwe.bg/>

Институтът по творчески индустрии и бизнес (ИТИБ) функционира на ниво факултет и е структуриран в няколко звена:

- **Учебна секция/на ниво катедра** - предоставя обучение по ИС на няколко нива: бакалаври, магистри, докторанти, по поръчка от страна на заинтересовани организации
- **Научноизследователски сектор** - изпълнява НИЗ, възложено от АС на УНСС и провежда изследвания, поръчани от държавната администрация.
- **Офис за трансфер на технологии** - обслужва УНСС и университетите и изследователските институти, съгласно договора за създаване на Центъра за компетентност „Дигитализация на икономиката в среда на големи данни“
- **WIPO Depositary Library** - ИТИБ е национален депозитар на СОИС (материалите по ИС са на дигитални копия)
- **PatLib Information Center** - ИТИБ е информационен център на ЕПВ по отношение на наличната патентна информация и документация от всички области на стопанството
- ИТИБ съвместно с Университетския център за интелектуална собственост участва в разработването и разпространението на **Политиката по интелектуална собственост на университета**

Предстои подписване на меморандум между **София Тех Парк** и **ИТИБ** за институционално сътрудничество по отношение предоставянето на първична информация по интелектуална собственост като „IP Check Point“ в областите на специализация на технологичния парк.

Офис за трансфер на технологии

- ОТТ разполага с 3-ма мениджъри по ТТ, специалисти в областта на ИС и патентни представители и с 1-н мениджър патентни проучвания
- Специализацията на ОТТ в областта на ИС е широка, като по отношение на Центъра за компетентност е в областта на дигиталните технологии, софтуера и базите данни
- **Услугите предлагани от ОТТ са:**
  - първична консултация относно вида на обекта на ИС, като който съответната научна разработка може да получи закрила
  - уреждане на правата на ИС върху научната разработка (университет, студент, външен изследовател, чуждестранен университет, предприятие)
  - търсене за патентна чистота относно световната новост на научната разработка
  - изготвяне на първична експертиза относно пазарната стойност на обекта
  - попълване на заявки за патентоване и/или регистриране на обектите на ИС
  - патентно представителство пред ПВ, ЕПВ, СЕСИС, СОИС
  - оценка на обектите на интелектуална собственост
  - участие в преговорите при изготвяне на лицензионно споразумение
  - партньорство със сдружения на представителите на бизнеса на международно ниво

INSTITUTE OF CREATIVE INDUSTRIES AND BUSINESS

[About ICIB](#) | [Research](#) | [Education](#) | [Admissions](#) | [Partnerships](#) | [Business Point](#)

[Quick Links](#)

Library

Dictionary

Professional development

Newsletters

News

Q & A

[Information for students](#)

[Events](#)

Round table discussions on "Perspectives of the development of innovations in the field of Big data and Intellectual property"

10/16/2019 0:35:51 AM

Всяка статия е достъпна само за регистрираните потребители.

Разпространение на знанието по ИС чрез обучение - част от Политиката за ИС на университетите

Обучението по ИС на *студентите* и академичния и административния състав на университетите е съществена част от Политиката за ИС и напълно зависи от *автономността* на университетите.

а\ студентите

- Университетски блок за студентите от 2-ри курс по дисциплината „Основи на интелектуалната собственост“ (обучението е паралелно с мултимедийна платформа на СОИС)
- На факултативно ниво за катедри от различни факултети, с релевантно професионално направление
- За **бакалаври** от сп. Интелектуална собственост и бизнес и сп. Творчески индустрии и бизнес на ИТИБ. Обучението в ИТИБ:
  - се извършва с активното участие на представители от държавната администрация, бизнеса и независими експерти по интелектуална собственост (остават в трудовоправни отношения)
  - се извършва съвместно със СОИС и ЕПВ
  - позволява на студентите по определени дисциплини да бъдат студенти и в Академията на СОИС с международни тютори, учебни материали, изпитни сесии
  - е обезпечено с учебни материали, вкл. разработени съвместно с Академията на СОИС
  - предвижда задължителен студентски стаж в компетентни в областта на ИС институции
  - предоставя възможност за участие в 1 год. платен стаж в ЕПВ или СЕСИС
- За **магистри** – обучението се провежда в държавна поръчка и в платено обучение с две специализации, съответно в индустриалния сектор и в сектора на културата.
- За **докторанти** – всички докторанти биват запознати с ИС, възникваща в хода на изследователската си дейност и със способите за нейната закрила и управление.

ИТИБ предоставя докторски програми по ИС в две направления, сходни на магистърските специализации.

б\ академичния и административния състав на университета

- Приложим е подхода на въпроси и отговори Q&A
- Периодично актуализиране на вътрешно нормативната уредба с релевантни въпроси на ИС, вкл. и Политиката за ИС на университета

Националната правна рамка като основа за разработване на Политиката за ИС на университетите

Терминът ИС бива въведен в Закона за висшето образование едва след измененията и допълненията направени му през 2016.

В закона бяха разписани, следователно разрешено на университетите следното:

- да *идентифицират* своята ИС
- да *комерсиализират* своята ИС чрез технологичен трансфер

Резултатите от приемането на измененията и допълненията на закона са:

- Университетите започнаха да разработват своя Политика за ИС
- Институционализираха се Офисите за трансфер на технологии към университетите
- Създаде се различна правна регулация относно комерсиализацията на ИС на университетите и изследователските институти на БАН (*университетите имат право да комерсиализират своята ИС само по реда и условията, разписани в акт на ИС*).

Правна рамка за търговската дейност на университетите

Закон за висшето образование, обн. ДВ. бр.112 от 27 Декември 1995г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.

- Чл. 6. (1) Висшето училище е юридическо лице с предмет на дейност:
(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висшето училище може да развива научно-производствена, художествено-творческа, спортна и здравна дейност в съответствие със спецификата си, както и стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по ал. 1 и **реализацията на създаваните от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост.**
- Чл. 30. (1) Академичният съвет е орган за ръководство на учебната и научната дейност на висшето училище, който:
17. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) взема решение за сдружаване с други лица, както и за **създаване на търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуалната собственост при условията и по реда, определени с акта по чл. 21, ал. 1, т. 15.**
- Чл. 21. (1) (Предишен текст на чл. 21 - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Академичното самоуправление се изразява във:
15. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) право на сдружаване с други лица, както и на **създаване на търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуална собственост със собствени средства по чл. 90, ал. 3, т. 4 и ал. 9 при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.**

Политиката за ИС на университетите

Моделът „от горе на долу“ при идентифицирането на ИС като национален приоритет

- Национална политика за развитие на страната
- Стратегия за интелектуална собственост (унифицирани стратегически документи: Стратегията за развитие на висшето образование, Иновационната стратегия за интелигентна специализация, Стратегията за развитие на научните изследвания, стратегически документи за данъчни облекчения и др.)
- Специално законодателство в областта на висшето образование (закон за висшето образование и свързани закони и подзаконови нормативни актове)
- Политиката за ИС на университетите – законово изискване или инициатива на университетите и техните иновационно активни звена

Основни положения в Политиката за ИС на университетите

Политиката за ИС на университетите има отношение към:

- Идентифициране на обектите на ИС на университета съобразно профила на университета (изобретения, полезни модели, ноу-хау, авторски права)
- Идентифициране на притежателя на интелектуалната собственост, вкл. степента на участие на студентите или докторантите при създаването на обекта на ИС
- Определяне на вътрешни за университета органи за придобиване на закрила върху обектите на ИС
- Определяне на задълженията между университета и академичния състав, изследователите, студентите и външните, сътрудничащи си организации или експерти
- Процедурата, правилата и реда за комерсиализация на научните резултати и обектите на ИС
- Правилата за създаване и/или участие в spin-off и/или start-up компании
- Стандартите за конфиденциалност и за публикационна активност
- Принципите за разпределение на приходите от икономическата реализация на обектите на ИС
- Правилата и процедурите при наличието на конфликт на интереси
- Системата от контакти и сътрудничество на университета с представители на индустриите (отношения по повод ИС)
- Степента на достъп и участие на университета в научната инфраструктура на страната в съответната област
- Специална политика на отворения достъп до научни резултати и ИС на университета
- Процедурите за информиране на академичния състав, изследователите, студентите и външните, сътрудничащи си организации или експерти относно Политиката за ИС на университета

Фактори имащи отношение към прилагането на Политиката за ИС

Предприемаческата ориентация на университета

- подкрепя ли се поемането на риск при създаването на иновации, установяването на партньорства, сътрудничеството с индустриите и приложните изследвания
- окуражава ли се предприемачеството сред студентите, академичния състав, катедрите, факултетите и външните за университета партньори
- промотира ли се създаването на spin-off формирания в партньорство с индустрията

Местната екосистема

- държавните институции подпомагат ли иновационната активност и връзката академия-бизнес
- какви *държавни инициативи и средства са предвидени* за подпомагане на иновационната активност и връзките академия-бизнес
- има ли *развити индустрии* в региона на университета
- има ли развита *иновационна мрежа* между иновационните партньори като университети, лаборатории, инкубатори, изследователи, наукотехнологични паркове, spin-off компании, инвестиционни дружества (venture capital), предприятия и други

Фактори имащи отношение към прилагането на Политиката за ИС

Финансово обезпечаване на закрилата и комерсиализацията на обектите на ИС

- съществуват ли *фонд за финансиране на комерсиализацията* на обектите на ИС в университета за създаване на spin off компании
- разходите за *закрила на обектите на ИС* могат ли да бъдат покрити от бюджета на проектите, разработвани в университета
- предвидени ли са средства за покриване на разходите за консултации от външни експерти по ИС
- съществуват ли *средства за мотивиране* на научноизследователската дейност
- какви средства са предвидени за НИР и какви средства се очакват от ТТ на ИС

Целевата аудитория на университета

- задоволяване на обществени потребности/потребностите на местната индустрия/на университета
- какви обекти на ИС създава и комерсиализира университета – софтуер или бази данни или биотехнологични изобретения (специализация в ИС)
- кое се разпознава като обекти на авторски права – публикации, изследвания, доклади и т.н.
- притежава ли лицензия за достъп до дигитални бази от данни за рейтингови научноизследователски портали

Технологичен трансфер - част от Политиката за ИС

ТТ е основната дейност на ОТТ

Технологичен трансфер - част от Политиката за ИС

Технологичен трансфер за създаване на start up или spin off компания

Бизнес идея

Предприемаческа/Акселераторска програма

start up
компания

Университет
- Права на ИС

Научноизследова
телска дейност

Създаване на
научна
разработка

ИС

Закрила на
технологията
като
изобретение

Патент

Лицензиране за
целите на
комерсиализацията

Спектър на технологичния трансфер

изобретение, демонстрация на технологията, развойна дейност, комерсиализация

от изобретението до комерсиализацията

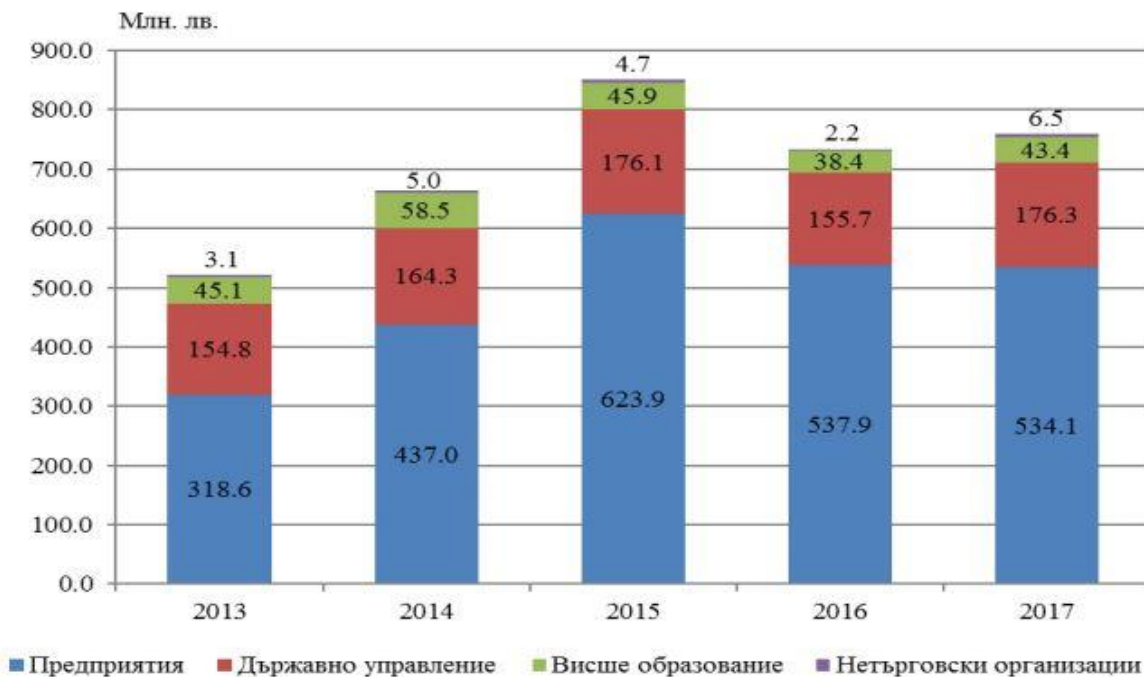
Разходи за НИРД

РАЗХОДИ ЗА НИРД ПО ВИДОВЕ И СЕКТОРИ - 2017 ГОДИНА

(Хил. левове)

Видове разходи	Общо	Сектори:			
		Предприятия	Държавен	Висше образование	Нетърговски организации
Общо	760 234	534 071	176 262	43 442	6 459
Текущи разходи	691 428	471 275	172 605	41 167	6 381
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи	68 806	62 796	3 657	2 275	78

Фиг. 1. Разходи за НИРД по институционални сектори

През 2017 г. направените разходи за наука от висшите училища и университетските болници възлизат на 5.7% от общите разходите за НИРД.

В сектор „Висше образование“ са заети 4,414 души от научния персонал във всички сектори.

Разходи за НИРД и заявителска активност

Разходите за НИРД в публичния сектор през 2017 г. са 0,21% от БВП, при средно за ЕС 0,69%

Източник: Research and Analyses European semester, 2019

Заявителска активност

България е на 58-мо място в света по заявки за патенти през 2017г.):

- Румъния има 1,178 патентни заявки
- Гърция има 589 патентни заявки
- Унгария има 532 патентни заявки
- България има 225 патентни заявки

Източник: World Intellectual Property Indicators, 2018, WIPO

Заявителска активност

Заявки за изобретения и полезни модели 2017 – 2018 г., по области и заявители

ОБЛАСТ	2017				2018			
	Изобретения		Полезни модели		Изобретения		Полезни модели	
	Бълг.	Чужди	Бълг.	Чужди	Бълг.	Чужди	Бълг.	Чужди
Химия, фармация	20	6	58	5	43	5	45	3
Електротехника, електроника	91	10	106	9	83	5	94	2
Машиностроене	91	7	99	6	54	8	121	5
ОБЩО	202	23	263	20	180	18	260	10
ОБЩО български и чужди заявители	225		283		198		270	

Заявки за изобретения от български заявители за периода 2013 – 2018 г.

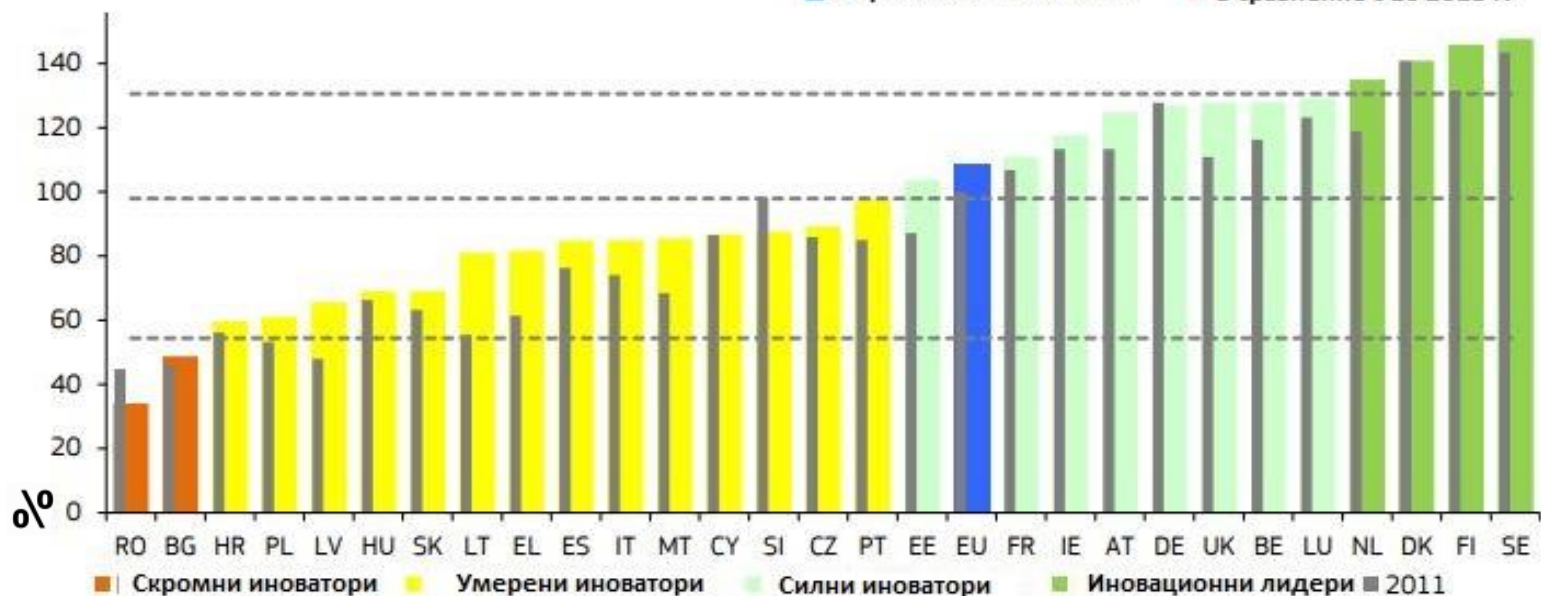
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
БАН и Университети	28	29	45	27	30	31
Юридически лица	90	73	91	71	56	49
Физически лица	165	132	132	134	139	180

Иновационно представяне на България

Сравнителен анализ на иновационното представяне на държавите-членки с представянето на ЕС

Страните са разделени в 4 групи – иновационни лидери, силни иноватори, умерени иноватори, скромни иноватори.

Само България и Румъния са в категорията скромни иноватори

Заключение

За икономически ефективно функциониране на връзката **академия-индустрия** е необходимо :

- ИС да е идентифицирана като национален приоритет (приемане и прилагане на Стратегията за интелектуална собственост)
- Релевантна правна рамка за комерсиализиране на ИС на университетите (приемане на постановлението на МС за условията и реда за осъществяване на стопанската реализация на резултатите от научните изследвания и обектите на ИС на университетите)
- Повишаване на осведомеността за ИС сред релевантните държавни институции и представителни организации
- Компетентно изготвени Политики за ИС на университетите
- Обучение по ИС на заетите в ОТТ в университетите (вече създадените и тези, създадени към Центровете за компетентност и Центровете за високи постижения)
- Тясно сътрудничество с бизнеса при разработването на иновации от университетите (идентифициране на бизнес нуждите)
- Насърчаване на предприемачеството в университетите сред студентите и изследователите (създаването на start up компании)
- Създаване на иновационна борса за представяне на научните резултати; изобретения; заинтересовани представители на бизнеса
- Увеличаване на бюджета за НИРД в университетите, вкл. за придобиване на закрила върху техните обекти на ИС
- Предвиждане на грантове не само за научноизследователска дейност, но и за *развойна дейност* на изобретението
- Изискване по оперативните програми за финансиране на иновационната дейност за реално внедряване и пазарна реализация на изобретенията и/или полезните модели, използвани за участие по програмата
- Създаване на база от данни с потенциални рискови инвеститори (venture capital)
- Създаване на IP Help desk на национално ниво по въпроси на ИС

Благодаря за вниманието!

vborisova@unwe.bg

<https://itib.unwe.bg/>